

EURÓPA GEOPOLITIKÁJA

(Geopolitics of Europe)

LUIZA BIALASIEWITZ

A témakör, amelyet *Fujio Mizuoka*-val szerveztünk, az Európán belül megjelenő geopolitikai megosztottságra és az európai integráció politikájára és geopolitikájára összpontosított. Számos ülésen foglalkoztunk az EU bővítésével és az európai projekt jövőjével, ennek során megvizsgáltuk az Európához tartozás földrajzát (a jelenlegi 15 tagországon belül és azokon kívül). Vizsgáltuk az EU- és a NATO-tagság határai által kijelölt új geopolitikai választóvonalakat is. Egy szekció a Kelet-Közép-Európában megjelenő új földrajzi narratívák kérdésével foglalkozott. Áttekintettük, hogy a múlt reprezentációi hogyan mobilizálódnak annak érdekében, hogy „elhelyezzék” a poszt-szocialista országokat (a Balti köztársaságoktól a Balkán-félszigetig) az új Európában.

Valójában Kelet-Közép-Európa már említett identitásbeli – de egyben *geopolitikai* és *geo-gazdasági* „elhelyezése” volt a vezérfonalunk az ülések során. Az előadásokban és az őket követő vitákban az „európai kérdés” elkerülhetetlenül összefonódott az „átmenet” átfogóbb kérdésével. Ez volt az a pont, ahol véleményem szerint a legizgalmasabb viták alakultak ki, kritikusan bírálva az átmenet folyamatának akadémiai és populáris olvasatait. A vita egyik fóruma az „Összehasonlító átmenetek”-ről szóló két ülés volt, amelyeket a „*Kritikai politikai gazdaságok*” témával közösen rendeztünk. Az első ülés előadásai kiemelték az átmenet diskurzusainak szerepét a helyi és nemzetállami szint új szerepeinek kialakításában, illetve bemutatták azt is, hogy a „tranzitológia” (például a piac elsőségéről, vagy az állam „megfelelő” szerepéről szóló) biztosra vett interpretációi hogyan járultak hozzá az új regionális és urbánus egyenlőtlenségek kialakulásához a poszt-szocialista államokban. A második ülésen a kelet-közép-európai és a kelet-ázsiai résztvevők közösen vitatták meg a két régió „átmenet-tapasztalatainak” és „átmenet-retorikájának” azonos és különböző vonásait, különös tekintettel a nemzetközi szervezetek és intézmények (a Világbanktól és az IMF-től az EU-intézményekig) szerepére a részvételi demokráciához és a szabadpiaci kapitalizmushoz vezető „megfelelő” fejlődési út meghatározásában.

Nagyon izgalmas volt összehasonlítani ezeket a tapasztalatokat a nemzeti kontextusokon keresztül – és felfedezni azt, hogy a „megfelelő” regionális és városi önkormányzás receptjei azonosak voltak Lengyelországtól Magyarországon és Ukrajnán át egészen a „megreformált” kelet-ázsiai gazdaságokig. Egy másik ülés során is felmerült a kelet- és közép-európai regionalizmus és regionális reform kérdése (a „*Határok, migráció és hontalanság*” témán belül). Itt is számos előadás hangsúlyozta az EU regionális politikáinak szerepét a poszt-szocialista országok admi-

nisztratív regionalizálódásának folyamatában. Az előadók kiemelték, hogy a „sablonos regionalizmus” vak átvétele gyakran teljesen ellentétes volt nemcsak a területi valósággal, hanem a kiterjesztett demokratikus részvétel és az igazságosság alapelveivel is, amelyeket az EU regionális politikái szeretnének elősegíteni.

Fordította: Bakti Mária